

महाराष्ट्राचे
मराठी शाळेजवल
आढळला मृतदेह

| पनवेल | वार्ताहर |
पडगाव वेथेल मराठी शाळेजवल एका इसमाचा मृतदेह आढळून आला असून त्याच्या नातवाईकांचा शोध पनवेल शहर पोलीस करीत आहेत. सर्व इसमाचे अंदाजे वय ७२ वर्षे, उंची ५ फूट, रंगाने गडवणीय, अंगांने सडवातल असून अंगात काळ्या सांचा कुल शर्ट व काळ्या सांची कुल पैन्ट घातलेली आहे. या इसमाचाबाबत कोणाला अधिक माहिती असत्यास तोजो यांनी पोलीस ठाणे किंवा पोलीस उपरांपरांनी कोणी कोंडे यांच्याशी संपर्क साधावा.

कचराडेपोच्या ठिकाणी लावली झाड

| श्रीवर्धन | वार्ताहर |

श्रीवर्धन बाजारपेठ ते पेशेवरांनी ह्या रस्त्याला जोडण्या दादरपाल ह्या सार्वजनिक ठिकाणी स्थानिक रहिवासांकडून दररोज कचरा टाळका जात होता. नगरपरिवर्द्धनारेथे कचरा टाळक्यास सकत मनाई कल्न कचरा टाळक्यांना व्यक्तीवर दंडात्मक कारवाई करण्यात येईल, असे फलक लावलेला असून मुद्दा नागरिकांकांच्याकडे कचरा टाळा होता. रस्त्यावर टाळक्यांना गेलेल्या कचर्यात अन्नाच्या शोधात गुरे व कुंजे कचरा पसरवून ठेवल्यापुढे येणाऱ्या जाणाऱ्या नागरिकांना दुर्घाची त्रास सहन करावा लागत होता. श्रीवर्धन वेशील आर. के. बेकरीचे इग्रान काळोंचे यांनी नागरिकांसोर नवा आदर्श ठेवत त्यांना स्वखन्चनी सुधोमीकरण करत त्या जागत विविध प्रकारची शोधिंवत झालांची लागवड केली.

रोतकरी आंदोलनामुळे कृषी कायदे रद्द

शेकाप नेते पंडित पाटील यांचे प्रतिपादन

| माणगाव | प्रतिनिधी |

शेकापचे चिट्ठीस मेरे यांच्या निवासथानी पक्काचे पदाधिकारी व प्रमुख कायदकर्ते यांची आढावा बैठक शुरूवात आले आहे. या महापंचायतीला राज्यभरातून शेतकरी कामगार पक्ष मोठ्या संख्येने सहभागी होणार आहेत. याबाबत माहिती देण्यासाठी माणगाव तालुका

पाटील यांच्या नेतृत्वाखाली संपूर्ण देशातील शेतकर्यांनी आझाद मैदानावर २८ नोवेंबर रोजी कामगार महापंचायतीचे आयोजन करण्यात आले आहे. या महापंचायतीला राज्यभरातून शेतकरी कामगार पक्ष मोठ्या संख्येने सहभागी होणार आहेत. याबाबत माहिती देण्यासाठी माणगाव तालुका

पाटील यांच्या नेतृत्वाखाली संपूर्ण देशातील शेतकर्यांनी आझाद मैदानावर २८ नोवेंबर रोजी जायाचे असून त्याचे यजमानपद शेकापास दिले आहे. हा एक ऐतिहासिक क्षण असून क्रांती दिनासारखा प्रसंग आहे. २०१४ मध्ये मोदी

सरकार सतेवर आल्यावर त्यांनी निवडणुक काळात लोकांना दिलेली आश्वासने पूर्ण केली नाही. महागांड, वाढत्या वीजविजामुळे मोदी सरकारला सर्वे कंठाळून आहेत. यासाठी आझाद मैदानावर मोक्त्या संख्येने शेतकर्यांनी व शेकाप मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

नवी मुंबई आंतरराष्ट्रीय विमानतळ ३१ डिसेंबर २०२४ ला उडुणार पहिले विमान

| पनवेल | वार्ताहर |

नवी मुंबई आंतरराष्ट्रीय विमानतळाचे कामकाज कधी पूर्ण होणार आणि विमानतळावरून पहिले विमान कधी उडुणार या चर्चे ला सिडकोचे एम डी संजय मुख्यांनी पक्की ट्रिट करून पूर्ण विमान दिला आहे.

३१ डिसेंबर २०२४ रोजी

या विमानतळावरून पहिले विमान उडेल अशी माहिती

मुख्यांनी पक्की ट्रिट करून

पूर्ण विमान दिला आहे.

विमानतळावरून पहिले विमान उडेल अशी माहिती

मुख्यांनी पक्की ट्रिट करून

पूर्ण विमान दिला आहे.

नवी मुंबई आंतरराष्ट्रीय विमानतळाचे कामकाजाला वारंवार व्रेक लागत गेला होता.

पंतप्रधान नंदेंद्र मोदी

यांच्या उपरिस्थिती मध्ये फेल्वुवारी

२०१८ रोजी या विमानतळाच्या

कामकाजांने घूमिपूजन करून

कामाला सुखाव झाली

होती. या घूमिपूजन कायद्यक्रमाने

नंतर या कामाला स्थानिक

विमान उडेल या बाबत

माहिती देऊन, अनेक प्रश्नांना

पूर्णविमान दिला आहे.

त्यामुळे २०१९ ची डेलाईन

हुकली आणि ही डेलाईन पुढी २०२० झाली. बांधवार डेलाईन बदलत गेल्या ने या विमानतळाचे काम काज पूर्ण होईल का नाही असे प्रश्न उपस्थिती केले कात होते. मात्र दोन दिवसापूर्वी सिडिकोचे एम. डी. संजय मिख्यांनी पक्की ट्रिट करून पहिले विमान कधी उडुणार या बाबत माहिती देऊन, अनेक प्रश्नांना

पूर्णविमान दिला आहे.

या घटनेतील व्यापारी देकाव, ता. कर्जत येथील

रघुविल येथील मागासवर्यांय

समाजाचे असारांय शेतकरी सुभाष

गायकवाड यांच्या शेतकर्यांनी

जायासाठी पूर्णपार असणारा

स्तराच न राहिल्याने त्याना

आपल्याचा शेतकरी असारांय नस्यांने

त्यांना आपल्या शेतकरी असारांय नस्यांने

त्यांना आप

माहौर

विजय शेतकूऱ्याचा...

के द्रातील मोदी सरकारने
कृपी कायदे मारे घेण्याचा
निर्णय जाहीर केला खरा. पण त्यामुळे
सरकारचे हसेचे झाले आहे. तसेचे
शेतकऱ्यांच्या आंदोलनाचा मोठा
विजय झाला आहे. शेतकऱ्यांच्या
या लढाऊ वृत्तीला सलाम करावा
लागेल. निर्णय ठामपणे घेऊन त्याची
अंमलबजावाणी करणारे नेते, असे
पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांचे वर्णन
त्यांची भक्त मंडळी करीत, त्यालाही
यामुळे छेड मिळाला आहे. उत्तरप्रदेश,
पंजाबच्या निवडुका डोळ्यापुढे ठेऊन
हा निर्णय घेण्यात आला, हे उघडउघड
दिसत असताना सरकार आपण शेतकऱ्या
हितासाठी हा निर्णय घेतल्याचा दावा
करीत आहे. आम्ही आमची मते
शेतकऱ्यांना पटवून देण्यात अयशस्वी
ठरलो, असे मोर्दीनी म्हटले आहे.
खरे तर मोर्दीना शेतकऱ्यांचे अंतरंग
शोधाता आलेले नाही. सर्वांत महत्वाचे
म्हणजे या निर्णयामुळे सरकारने ज्यांना
खलिस्थानी अतिरेकी, चीनचे दलाल

प्रसाद केरकर
चिंटन
९८६७७२३३३०

असे संबोधिले होते, त्या शेतकऱ्यांची कृषी कायदे रद्द करण्याची मागणी मान्य करून सरकारला शेतकऱ्यांच्या आंदोलनापुढे द्रुक्कर्णे भाग पडले. सरकारने अचानकपणे हे कायदे रद्द करण्याची घोषणा केल्यावर आजवर त्याचे जे लोक समर्थन करीत होते, त्यांची मोठी अडचण झाली आहे. सरकारला शेतकऱ्यांचे हित साधावयाचेच होते, तर त्यांनी हे कायदे रद्द न करण्यावर ठाम राहणे गरजेचे होते. परंतु सरकार निवडणुका जिंकण्यासाठी कोणताही निर्णय घेऊ

शकते, हे सिध्द झाले आहे. याचा अर्थ स्पष्ट आहे, भाजपाचे सर्व राजकारण आता सत्रेभोवती फिरत आहे. अशा प्रकारे सरकारने घेतलेला निर्णय पुन्हा बदलणे, यात सरकारचीच मोठी वैचारिक हार आहे. कारण एखां सरकार निर्णय घेताना पूर्ण विचारांअंतीम व चर्चा वाताघाटी करून व त्याचे पडसाद आजमावूनच घेत असते. अशा प्रकारे एकदा घेतलेला निर्णय सरकारने रद्द करणे, हे त्यांचे मोठे अपयश ठरते. त्यातून सरकारचा निर्णय घेण्याचा उथळपणाही दिसतो. त्यामुळे हा निर्णय

घेणे स्वागतार्ह असला तरीही सरकारच्या
अकार्यक्षमता उघड झाली आहे. नरेंद्र
मोदींची घेतलेल्या निर्णयावर ठाम
राहणारे नेते अशी जी प्रतिमा निर्माण
करण्यात आली होती, त्यालाही छेद
दिला गेला आहे. अर्थात अशा प्रकारे
घेतलेला निर्णय मगे घेण्याची ही मोदी
सरकारची पहिलीच वेळ नाही. यापूर्वी
त्यांनी जमीन ताब्यात घेण्याच्या कांग्रेस
सरकारने तयार केलेल्या कायद्यात
सुधारणा करण्याचा घाट घातला होता.
मात्र, ही सुधारणाही त्यांना अशीच
मगे घ्यावी लागली होती. परंतु त्याची
फारशी बोंबाबोंब झाली नव्हती. आता
मात्र गेले दीड वर्षे गाजत असलेल्या
या आंदोलनामुळे सरकारने अखेर
माघार घेणे त्याला अनेक पैलू आहेत.
मोदींची असलेली प्रतिमा डागाळण्यास
प्रथमच मदत झाली आहे. मोदींचे
जे समर्थक होते, त्यांनाही एक प्रकार
धक्काच बसला आहे. या नेत्याच्या
समर्थनार्थ आपण झटतो, परंतु एका
फटकाऱ्यात हा नेता निर्णय बदलून

कातडी वाचविण्याचे धोरण आखतो, हे त्यांना पटणारे नाही. भाजपासाठी या कायद्यावर मागे जाणे भविष्यात धोकायदायक ठरणारे आहेच. त्यांच्या मनमानी कराभाराला याद्वारे चाप लागू शकतो. निदान लोकांना गृहीत धरू राज्य कारभार करता येत नाही, हे तरी त्यांना यानिमित्ताने पटले असणार. गेले दीड वर्षांच्या काळात शेतकरी आंदोलकांनी प्रवाहाच्या विरोधात जाऊन जे चिकाटीने आंदोलन केले त्याची नोंद इतिहासात मिशितच होणार आहे. या आंदोलनाच्या काळात ७०० शेतकऱ्यांचे मृत्यु झाले. त्याबद्दल सरकारने माफी मागितली पाहिजे. सरकारने हे आंदोलन चिरडण्यासाठी विविध प्रकार केले. त्यात त्यांना यश आले नाही. साम-दाम-डंड असे सर्व प्रकार करून झाले, परंतु शेतकऱ्यांचे नेतृत्व ठाम राहिले. गेल्या वर्षी २६ जानेवारीला तर दिल्लीत सत्ताधार्यांनी शेतकऱ्यांना बदनाम करण्यासाठी किलसवाणा प्रकार केला. शेवटी त्यांचा हा प्रकार उघड झाल्यावर शेतकरी अधिकच आक्रमक झाले. अलिकेडेच उत्तरप्रदेशात केंद्रीय गृहराज्यमंत्र्यांच्या चिरंजीवांनी आंदोलक शेतकऱ्यांवर मोटार घालून गोळीबार करण्यापर्यंत मजल मारली होती. त्यातून सत्ताधार्यांचा माजोरडेपणा दिसतो. एखादा कायदा करताना सत्ताधारी कशा प्रकारे मनमानी करतात ते यातून दिसले. एक तर हे तीन कायदे सरकारने कोणतीही चर्चा न करता मनमानी पद्धतीने संसदेत आणून आपल्या पाशवी बहुमताच्या जोरावर संमंत करून घेतले. तत्कालीन असलेल्या भाजपाच्या मित्र पक्षाच्या, अकाली दलाच्या सदस्या व कृषीमंत्री ब्रार यांनी तात्काळ राजीनामा देऊन सरकारला अडचनीत आणले होते. कृषी क्षेत्रात खासगीकरण लादण्याच्या व भांडवलदारांना मुक्तद्वार देणाऱ्या या कायद्यातून सरकारची राजकीय भूमिका व भविष्यातील धोरण स्पष्ट होत होते. कोणताही कायदा करताना, प्रामुख्याने धोरणात्मक अमुलाप्र बदल करीत असताना, त्यावर सांगोपांग चर्चा होणे अपेक्षित असते. त्यानंतर संसदीय समिती, उपसमिती यांच्यात चर्चेला येऊन संसदेत सर्व पक्षांना मते मांडण्याचा अधिकार असतो. परंतु या सर्वालाच बगल देत सरकारने विधेयके संमत करून घेतली. मात्र सरकारने ही विधेयके कोणतीही चर्चा न करता आणल्याने शेतकऱ्यांचा विरोध होणे स्वाभाविक होते. सुरुवातीला पंजाब, हरयाणा येथील शेतकऱ्यांनी बंडाचे निशाण रोवले. परंतु केंद्र सरकारला नमवायचे असेल तर दिल्लीलाच धडक दिली पाहिजे, हे औल्यखून त्यांनी आपला मोर्चा दिल्लीकडे वळविला. त्यानंतर सरकारने हे शेतकरी दिल्लीत येऊच नयेत व त्यांना तेथेच रोखावे, यासाठी बरेच प्रयत्न केले. शेतकऱ्यांच्या मार्गात बैरिकेट्स उभारली. एवढेच नव्हे तर स्स्त्यावर लोखंडी काटे लावण्यात आले होते. परंतु हा शेतकरी मोठा चिकाटी वृतीचा असल्याने त्यांनी सरकारचा हा विरोध डावलून आपले आंदोलन सुरुच ठेवले. ऊन-थंडी-पाऊस कशाचीही तमा न बाळगता शेतकरी गेले दीड वर्षे बुँदित होते. त्यांना कोणत्याही राजकीय पक्षाचा पाठिंबा नव्हता, तसेच एकच असे नेतृत्व नव्हते. असे असून देखील हे आंदोलन उभे राहिले व त्यांनी आपल्या एकीच्या बळावर सरकारला नमविले. यावरुन सत्ताधार्यांना बोध घेण्याची गरज आहे. सत्ताधार्यांना पाच वर्षांसाठी जनतेने सत्तेसाठी बसविले असले, तरी जनविरोधी धोरणे आखण्याचा तो परवाना जरूर नाही. त्यामुळे जनहिताचीच कामे त्यांना करावी लागणार आहेत. स्वातंत्र्यानंतर झालेले हे एक मोठे आंदोलन होते आणि त्यात शेतकऱ्यांचा अखेर विजय झाला आहे, अशी त्याची इतिहासात नोंद होईल.

प्र०हाद धामणकर गुरुजी

साहित्यिक दोषातील अष्टपैलु व्यक्तिमत्त्व

स्वा तत्रात्तर कालखडामध्ये भारतमध्ये
सामाजिक संस्कृतिक क्षेत्रामध्ये
ठंग्या प्रमाणात स्थित्यंते झाली. याकाळात
हराप्रामाणेच ग्रामीण भागाचाही विकास झाला.
भारतीय राज्यघटनेमुळे वैचारिक स्वातंत्र्याला बळकर्ट्ट
झाली. त्यातूनच आपले विचार लेखणीच्या माध्यमात
कट केले जावू लागले. साहित्य निर्मितीला चालना
झाली. अनेक नवीन साहित्यिकांनी मालिका
पार झाली. काही साहित्यिकांनी आपले सर्वस्व या
साहित्य निर्मितीला वाहिले, तर काही साहित्यिकांनी
आपले कर्तव्य बजावून मिळालेल्या वेळेचा उपयोग
पापल्या वाचन व लेखन या छंदापोटी दिला. यातून
पांची साहित्य निर्मिती झाली. अशा साहित्यिकांच्या
प्रतिलिंगातील एक म्हणजे श्री. प्रल्हाद धामणकर गुरुज
होत.

प्रल्हाद गोविंद धामणकर यांचा जन्म सातारा जिल्हातील कोरेगाव ताळुक्यातील धामणेर येथे १४ जुलै १९३७ मध्ये झाला. त्यांचे वडिल मिळीटीरी डेपोत नोकरीस असल्याने व तत्कालिन ग्रामीण भागातील शैक्षणिक परिस्थितीनुसार त्यांचे शिक्षण विविध ठिकाणी झाले. त्यांचे चौथी पर्यंतचे शिक्षण देहूरोड येथे झाले. वडिल सेवानिवृत्त झाल्यावर ते आपल्या मूळ गावी आले. साहजिकच त्यांचे पुढील ७ वी पर्यंतचे शिक्षण धामणेर येथे झाले. पुढे ८ वी पर्यंतचे शिक्षण रहिमतपूर येथे झाले. पुढे ९ वी साठी त्यांना लोणंद येथील कर्मवीर भाऊरावांच्या वसतिगृहात दाखल केले. डॉ बाबासाहेब आंबेडकर त्यांचे आराध्य दैवत होते. त्यांना रायगड जिल्यामध्ये प्राथमिक शिक्षकाची नोकरी मिळाली. त्यामुळे ते रायगड येथे वास्तव्यात आले आणि पुढे रायगड हीच त्यांची कर्मभूमी बनली.

आपल्या २५ वर्षांच्या सेवा काळात धामणकर गुरुजींनी ज्ञान दानाबोरेबरच सामाजिक कार्य केले. विद्यार्थी हा केंद्रबिंदू मानत, त्यांनी आपले हे कार्य सुरु ठेवले. पी.एस. .सी.परीक्षा, शिष्यवृत्ती परीक्षा, प्रौढ साक्षरता किसान वर्ग, गृह वर्ग, चिक्रकला वर्ग चालवून त्यांनी आपल्या विद्यार्थ्यांना तयार केले. या सेवा काळात त्यांना वाचनाचा छंद जडला. वर्तमानपत्रे, मासिके व इतर प्रसिद्ध साहित्यिकांचा साहित्य कृतींचे वाचन त्यांनी केले. त्यातूनच त्यांचा साहित्यिक म्हणून पिंड तयार झाल. त्यांच्या विद्यार्थ्यांनी अनेक स्पर्धामध्ये बक्षीस मिळविले. पेण नारपालिकेच्या शालेय सेवा कायमिशुळे पेण येथेच ते स्थायिक झाले. आणि यामुळे त्यांना पेणचे धामणकर गुरुजी म्हणून

सिद्धी मिळाली.
धारणकर गरुडींची साहित्य कृती :-

ग्रामणिकर गुरुजाचा साहात्य कृता :-
गुरुजींनी निबंधकार, ललीत लेखक, कवी,

भारतीय राज्यघटनेमुळे वैचारिक स्वातंत्र्याला बळकटी आली. त्यातूनच आपले विचार लेखणीच्या माध्यमातून प्रकट केले जावू लागले. साहित्य निर्मितीला चालना मिळाली. अनेक नवीन साहित्यिकांची मालिका तयार झाली. काही साहित्यिकांनी आपले सर्वस्व या साहित्य निर्मितीला वाहिले, तर काही साहित्यिकांनी आपले कर्तव्य बजावू मिळालेल्या वेळेचा उपयोग आपल्या वाचन व लेखन या छंदापोटी दिला. यातूनच त्यांची साहित्य निर्मिती झाली. अशा साहित्यिकांच्या मालिकेतील एक म्हणजे श्री. प्रल्हाद धामणकर गुरुजी

कथाकार म्हणून साहित्यकृती निमोण केली. त्या साहित्यकृती पुढीलप्रमाणे.

- १) कथा जयाची व्यथा तथा, २) मधुसुगंध,
- ३) बळानावरच पाणी,
- ४) बोबडे बोल,
- ५) विचारवंतांच्या महावायात ६) शेगंजे

विशेष

सहवासात्, ६) थाराचं प्रा. डॉ. क्षुद्र
विचार, ७) अजोड कथा,
८) संस्कार कथा, ९)
चाकोरी बाहेरील कथा, १०) जीव्हाळा, ११) मायेचा
पाझर. यातील विशेषतः आक्रोश, नोंद, स्मृती पारूची

हंबरडा, मायेचा पाझर या कथा विशेष आहेत. गुरुजींचे आकाशवाणीवरील कार्यक्रम विशेष आहेत. आकाशवाणी रत्नागिरी केंद्रावरून त्यांनी 'अंगत पंगत' या गोष्टी मालिकेमध्ये 'अमर प्रेम' या कथेचे वाचन केले. तसेच 'कोकणवाणी'मध्ये कवितेचे वाचन केले. शिवाय 'आनंदाश्रू' या कथेचेही वाचन केले. गुरुजींचे संपादक म्हणूनही कार्य महत्वाचे आहे. सन १९९७ मधील 'साहित्य अभिषेक' या दिवाळी अंकाचे संपादक म्हणून त्यांनी काम पाहिले. हा प्रकाशन सोहळ्या पेण येथे झाल होता.

हा प्रकारान साहाजा पण येव झाला हाता.
 गुरुजींना मराठी साहित्यातील अनेक व्यक्तिंचा
 सहवास लाभला. यामध्ये नारायण सुर्वे, मंगेश
 पाडगावकर, केशव मेश्राम, प्राचार्य के.एस.नाईक,
 माधवराव पोतदार, दि. बा. मोकाशी, अवधूत
 परळकर, प्रार्थना सदावर्ते, सतीश काळसेकर
 शंकराराव देव, जगदिश खेबुडकर, प्रभाकर भुस्कुटे,
 शीलेश पाटकर, रामदास फुटाणे, शाहिर साबळे,
 वि. वा. शिरवाडकर, प्रभाकर पणशीकर,

ए. के. शेख आर्द्धचा समावेश होता.
गुरुजींनी वर्तमानपत्रातूनही आपली लेखनी तत्पर
ठेवली. मासिके, दैनिक, साप्ताहिक, विशेष अंक

यामधून त्यानो आपले लेख प्रसिद्ध केले. त्यामध्ये
आदर्श, जिद्ध, प्रज्ञा, निर्धार हेलेख शिवानेरी दैनिकातून
प्रसिद्ध केले. बौद्ध साहित्य पत्रिका, मुंबई मधून भारारी
जास्वंद, संघदास, लोक भाव, तसेच
सातारा दै. ऐक्य मधून इशारा, तांबडी
माती, बाई, ड. लोकराज्य मासिकातून
अल्पवचत, दै. सागर मधून समाज
उन्नती, मुर्बितून ज्ञानदूत, भक्ती संग्राम,
नवकृषीवल मधून जनराज्य, जल्लोश,
फुलबाग, रायगड भेटी, शिवतेज मधून किले रायगड
सदरातून भूषणराजे, चैत्राली, तसेच डॉ. बाबासहेब
आंबेडकर जयंती विशेष अंक अंकूर व इशाराचे
संपादन केले. अंगार दिवाळी अंक प्रसिद्ध केला.

आपल्या सेवा काळात व सेवा निवृतीनंतरही
गुरुजींनी सामाजिक योगदान दिले. प्रौढ वर्गाच्या
माध्यमातून ७०० विद्यार्थ्यांना लाभ दिला. तसेच
गरीब व आदिवासींची विद्यार्थ्यांना वैद्यकीय सल्ला दिला.
व्यसनमुक्ती कार्यातून २७ व्यक्तिंना व्यसनमुक्त केले.

विविध खेळांचे संघ स्थापन करून खेळाविषयी
आवड निर्माण केली. महाडच्या क्रांती संग्रामानिमित्त
स्वागताध्यक्षीय भाषणातून महाड शहर व चवदार तजे
या विषयावर भाषण केले. बौद्ध विकास युथ मंडळ
मुंबई, अनु. जाती व अनु. जमाती मंडळ नागपूर,
समाज उन्नती मंडळ भिंवडी, अखिल भारतीय एस.
सी. एस. टी. अल्पसंख्यांक व ओबीसी कल्याण
महासंघ न्यू दिल्ही, शाखा रायगड इत्यादी सामाजिक
कार्य करणाऱ्या संस्थांचे ते सदस्य होते. गुरुजींची
साहित्यिक म्हणून वाटचाल सुरु असतानाच त्यांनी
अनेक परिषदांमध्ये सहभाग घेतला व पदे भूषवली.
त्यामध्ये १५ व्या महाराष्ट्र बौद्ध साहित्य समेलन
महाडचे ते स्वागताध्यक्ष होते. तसेच सन १९६८ मध्ये
सातारा येथील कवी संमेलनाचे अध्यक्ष होते. माथेरान

यथोल साहित्य
 दिंडीमध्ये
 त्यांची निवड
 झाली होती.
 बहुभाषिक साहित्य
 संमेलन मुंबई येथे त्यांनी
 सहभाग घेतला. याशिवाय
 रायगड जिल्हा कवी संमेलनामध्ये ते
 परीक्षक होते. तसेच सन १९७० मधील बेळगाव
 १९७० कोल्हापूर, १९६६ गोवा, १९८२ नांदेड,
 १९७६ मुंबई, १९७७ औरंगाबाद, १९८१ भद्राव
 १९८८ गणेशापूर विरद्भ, १९८० नाशिक अशा
 विविध ठिकाणी झालेल्या संमेलनामध्ये त्यांचा

गुरुजी साहित्य क्षेत्राप्रमाणेच इतर क्षेत्रामध्येही निपूण होते. याची उदाहरणे म्हणजे महाराष्ट्र राज्य कबड्डी चॅम्पियनशिप त्यांनी मिळवली होती. तसेच लांब उडी, उंच उडी, धावणे या प्रकारामध्ये सन १९६० ते १९६२ या काळात त्यांनी प्रथम, द्वितीय व तृतीय क्रमांक पटकावला होता. याशिवाय गुरुजी एक उत्कृष्ट शेतकीरी होते. याचे उदाहरण म्हणजे त्यांच्या शेतीमध्ये त्यांनी भातशेतीत अनेक नवे प्रयोग केले व विकासी रत्नाच घिसलले.

विक्रमा उत्पन्न मिल्वल. गुरुजींचा साहित्याचा व सामाजिक कार्याचा व्यासंग मोठा होता. विविध साहित्य स्पर्धामध्ये त्यांनी सहभाग घेतला या सहभागाची साधारणणे ६० प्रमाणपत्रे, ६ सन्मानपत्रे, १९ गौरवपत्रे, तसेच उत्कृष्ट शेरा पत्रे मिळाली आहेत. ही सर्व प्रमाणपत्रे सामाजिक, शैक्षणिक, व साहित्यिक संस्थांची होती. याशिवाय गुरुजींना काही मोठे पुस्तकार मिळाले. त्यामध्ये उत्कृष्ट शैक्षणिक कार्याबाबतचा भारत सरकारचा आदर्श शिक्षक पुस्तकार राष्ट्रपतींच्या हस्ते सन १९८४ मध्ये मिळवून गुरुजीना साहित्य व सामाजिक क्षत्राताल कार्याची महती पटवून दिली. वरीलप्रमाणे धामणकर गुरुजी एक अष्टपैलू व्यक्तिमत्व होते, असे दिसते. त्यांच्या या कार्यामध्ये त्यांची पत्नी शोभना मँडम यांची त्यांना साथ होती. धामणेर या छोट्या गावातून पेण येथे वास्तव्यात असलेल्या गुरुजींचे आदर्श आज समाजासमोर आहेत. असे अष्टपैलू व्यक्तिमत्व १८ नोव्हेंबर २०११ रोजी हरपले. त्यांच्या पावत्र स्मृतिस विनप्र अभिवादन.

ती हरपले. त्यांच्या पवित्र स्मृतिस

'नकोसा अवकाळी'

या वर्षीचा पावसाळा संपल्याचे शासन तरी जाहीर करण्यात आले.

अनंद व्यक्त कीरत असतो कारण दिवाळीत पाऊस नाही असे घडले होते. मात्र पाऊस संपादा सेपेना कोकणातील पाच जिल्हातील पूर्व कडील पट्टीत म्हणजे सहाद्रीच्या डॉगराच्या रांगात पाऊस जात एपडो व किनारावूळी परिसरात थोडा कमी पडतो. असे सर्वसाधारण आपण धरन चालते. म्हणजे डॉगराल भागात पावसाळा चार ते सहा महिने सुद्धा असतो. पावसाळवर अवलंबून असतो पाऊस जसा वेळे तसे पिक हाती येईल. मात्र आपण या पावसाळवर पूर्ण अवलंबून असूया पावसाळवर शेती पिकवितो वेळे पाणी वग्रे पैण्याने घालावे लागत नाही. पाऊस नसेल तर पोक हाती येणार नाही. आणि खरीपवे भात वेळेवर पाऊस पडल्यामुळे पिकले तर शेतकीत अनंदात असतो त्याच्या कष्टाचे फल मिळते.

मात्र भातकापणी आली असतांना पाऊस आला तर भात भिजले जाते व धान्य भिजके होते. तांदवाचा रंग बदलतो, यावर्षी पाऊस मारील वर्षप्रमाणेच भरपूर ज्ञाला. शेती चांगली वाढली भातच्या लोंब्या भरपूर आल्या व कापणीचा हांगाम सुरु करावयाचा तर पावसाळी घिती होती. तरीपण बन्याच शेतकीची भाताची कापणी

लांबविली व आता नोव्हेबरमध्ये असा काल परवा पडला. मात्र मिळाला आहे म्हणजे अलिबाग भाताची उडवी रचन ठेणून व ताळुका हा पांढऱ्या कांद्याचे मुख्य शाकासन ठेवल्यामुळे साठ विले ल्या।

उडव्यातील भाताचे नुकसान होणार नाही तरीपण काही ठिकाणी

अद्याप कापण्या सुरु आहेत किंवा भात

नुकसान झाले तेव्हाही नुकसानीची

म्हणून मागणी सुरु ज्ञाला. त्या आपणी

भर पावसाळवारा पूर्णपूर्वे शेतकीचे

नुकसान झाले. निसापुरुते कुणाचे

काही चालत नाही हेच खरे.

अशा प्रकारे अवकाळी

पावसाळे व अतिवृष्टीपूर्वे शेतकीचे

नुकसान झाले. निसापुरुते कुणाचे

काही चालत नाही हेच खरे.

जयश्री तास्तव : एम.ए.मराठी आहेत. त्या

चांगल्या सुराण होते. एखादी कवीला जसा

सुंदर निसापुरुते दिसाला की काच्य सुरुते त्याप्रमाणे

जयश्री ताईना पदार्थाला पाहून उडवाणे सुचात.

त्याचा जन्म उस्मानाबाबू जिल्हातील 'अरली'

या छोट्याचा खेडेगावातला.

त्याच्या लहानपणी लानाकार्यात घरी काही

कार्यक्रम असेल तर प्रत्येक महिला भला मोठा

उडवाणा घेत असे. त्या उडवायाचं मोरप्रिस

जयश्री ताईना नेहमीच खुणवित असे. मग त्याना

वाटला अपांग पदार्थाचर उडवाणे का तिल नयेत.

आणि या कालव्याचे उडवायाचवरुनच

पुस्तक तयार करावा 'पदार्थाच्या साथीला

उडवाणे आले भेटीला हे पुस्तक प्रकाशित झाले.

दिवाळीतले खायचे पदार्थ जसे खुशखुशीत

होतात. त्याप्रमाणे या पुस्तकातले शब्द

खुशखुशीत आहेत कारण यांना उडवायाची

जोड मिळाली आहे.

जयश्री तास्तव : एम.ए.मराठी आहेत. त्या

चांगल्या सुराण होते. एखादी कवीला जसा

सुंदर निसापुरुते दिसाला की काच्य सुरुते त्याप्रमाणे

जयश्री ताईना पदार्थाला पाहून उडवाणे सुचात.

त्याचा जन्म उस्मानाबाबू जिल्हातील 'अरली'

या छोट्याचा खेडेगावातला.

त्याच्या लहानपणी लानाकार्यात घरी काही

कार्यक्रम असेल तर प्रत्येक महिला भला मोठा

उडवाणा घेत असे. त्या उडवायाचं मोरप्रिस

जयश्री ताईना नेहमीच खुणवित असे. मग त्याना

वाटला अपांग पदार्थाचर उडवाणे का तिल नयेत.

आणि या कालव्याचे उडवायाचवरुनच

पुस्तक तयार झाला 'पदार्थाच्या साथीला

उडवाणे आले भेटीला हे पुस्तक प्रकाशित झाले.

दिवाळीतले खायचे पदार्थ जसे खुशखुशीत

होतात. त्याप्रमाणे या पुस्तकातले शब्द

खुशखुशीत आहेत कारण यांना उडवायाची

जोड मिळाली आहे.

जयश्री तास्तव : एम.ए.मराठी आहेत. त्या

चांगल्या सुराण होते. एखादी कवीला जसा

सुंदर निसापुरुते दिसाला की काच्य सुरुते त्याप्रमाणे

जयश्री ताईना पदार्थाला पाहून उडवाणे सुचात.

त्याचा जन्म उस्मानाबाबू जिल्हातील 'अरली'

या छोट्याचा खेडेगावातला.

त्याच्या लहानपणी लानाकार्यात घरी काही

कार्यक्रम असेल तर प्रत्येक महिला भला मोठा

उडवाणा घेत असे. त्या उडवायाचं मोरप्रिस

जयश्री ताईना नेहमीच खुणवित असे. मग त्याना

वाटला अपांग पदार्थाचर उडवाणे का तिल नयेत.

आणि या कालव्याचे उडवायाचवरुनच

पुस्तक तयार करावा 'पदार्थाच्या साथीला

उडवाणे आले भेटीला हे पुस्तक प्रकाशित झाले.

दिवाळीतले खायचे पदार्थ जसे खुशखुशीत

होतात. त्याप्रमाणे या पुस्तकातले शब्द

खुशखुशीत आहेत कारण यांना उडवायाची

जोड मिळाली आहे.

जयश्री तास्तव : एम.ए.मराठी आहेत. त्या

चांगल्या सुराण होते. एखादी कवीला जसा

सुंदर निसापुरुते दिसाला की काच्य सुरुते त्याप्रमाणे

जयश्री ताईना पदार्थाला पाहून उडवाणे सुचात.

त्याचा जन्म उस्मानाबाबू जिल्हातील 'अरली'

या छोट्याचा खेडेगावातला.

त्याच्या लहानपणी लानाकार्यात घरी काही

कार्यक्रम असेल तर प्रत्येक महिला भला मोठा

उडवाणा घेत असे. त्या उडवायाचं मोरप्रिस

जयश्री ताईना नेहमीच खुणवित असे. मग त्याना

वाटला अपांग पदार्थाचर उडवाणे का तिल नयेत.

आणि या कालव्याचे उडवायाचवरुनच

पुस्तक तयार करावा 'पदार्थाच्या साथीला

उडवाणे आले भेटीला हे पुस्तक प्रकाशित झाले.

दिवाळीतले खायचे पदार्थ जसे खुशखुशीत

होतात. त्याप्रमाणे या पुस्तकातले शब्द

खुशखुशीत आहेत कारण यांना उडवायाची

जोड मिळाली आहे.

जयश्री तास्तव : एम.ए.मराठी आहेत. त्या

चांगल्या सुराण होते. एखादी कवीला जसा

सुंदर निसापुरुते दिसाला की काच्य सुरुते त्याप्रमाणे

जयश्री ताईना पदार्थाला पाहून उडवाणे सुचात.

त्याचा जन्म उस्मानाबाबू जिल्हातील 'अरली'

या छोट्याचा खेडेगावातला.

त्याच्या लहानपणी लानाकार्यात घरी काही

कार्यक्रम असेल तर प्रत्येक महिला भला मोठा

उडवाणा घेत असे. त्या उडवायाचं मोरप्रिस

जयश्री ताई

